

שיעור ב: מצות שחיטה (ב)

Session #2: The Mitzvah of Shehitah (part 2)

(1) דברים פרק יב, כ-כח

כִּי־יִרְחִיב־ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת־גְּבֻלְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לְךָ וְאָמַרְתָּ אֲכַלָּה בָשָׂר כִּי־תֵאֵוָה נִפְשְׁךָ לֵאכֹל בָּשָׂר בְּכָל־אוֹת נִפְשְׁךָ תֹאכַל בָּשָׂר: כִּי־יִרְחַק מִמֶּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשֵׁמוֹ שֶׁם וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאֲנֶךָ אֲשֶׁר נָתַן ה' לְךָ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ וְאָכַלְתָּ בִשְׁעָרֶיךָ בְּכָל אוֹת נִפְשְׁךָ: אֵךְ כַּאֲשֶׁר יֹאכַל אֶת־הַצִּבִּי וְאֶת־הָאֵיל בֵּן תֹּאכְלֶנּוּ הַטֶּמְאָה וְהַטְּהוֹר יִחְדּוּ וְאָכְלֶנּוּ: רַק חֹזֶק לְבַלְתִּי אֲכַל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא־תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם־הַבָּשָׂר: לֹא תֹאכְלֶנּוּ עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ בַּמַּיִם: לֹא תֹאכְלֶנּוּ לְמַעַן יֵיטֵב לְךָ וּלְבִנֶיךָ אַחֲרֶיךָ כִּי־תַעֲשֶׂה הַיֵּשֶׁר בְּעֵינֶי ה': רַק קִדְשִׁיךָ אֲשֶׁר־יִהְיוּ לְךָ וּנְדָרֶיךָ תִּשָּׂא וּבָאתָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר ה': וְעָשִׂיתָ עֲלֵיתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם עַל־מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ וְדָם זָבַחֶיךָ יִשְׁפֹךְ עַל־מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכַל: שְׂמֹר וּשְׁמַעְתָּ אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְךָ לְמַעַן יֵיטֵב לְךָ וּלְבִנֶיךָ אַחֲרֶיךָ עַד־עוֹלָם כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהַיֵּשֶׁר בְּעֵינֶי ה' אֱלֹהֶיךָ:

(2) ויקרא פרק ג פסוק יז

חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כֹּל־חֶלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ:

(3) ויקרא פרק יז, ח-יד

וְאֵלֶּהם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר אֲשֶׁר־יִגְדֹר בְּתוֹכְךָ אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֹלָה אוֹזֵבָח: וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיֹאֲנוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לֵה' וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ: וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְךָ אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנִתְּתִי פָנָי בַּנֶּפֶשׁ הָאֲכֹלָת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֵּרֶב עַמָּה: כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נִתְּתִי לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לִכְפֹּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יִכַּפֵּר: עַל־כֵּן אֲמַרְתִּי לְבָנִי יִשְׂרָאֵל כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם: וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְךָ אֲשֶׁר יֵצֵד צִיד חַיָּה אוֹ־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשִׁפֹּךְ אֶת־דָּמּוֹ וּכְסָהוּ בַּעֲפָר: כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ בַּנֶּפֶשׁ הוּא וְאָמַר לְבָנִי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל־בָּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ הוּא כָּל־אֲכָלֹי וּפְרַת:

(4) ספרי דברים פרשת ראה פיסקא עה

כַּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ, מֵה קִדְשִׁים בַּשְּׁחִיטָה אֶף חוֹלִין בַּשְּׁחִיטָה

(5) חולין פה ע"ב

תִּנָּי רַבִּי אוֹמַר כַּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ מְלִמֵּד שְׁנֵצִטּוּה מִשֶּׁה עַל הַנֶּשֶׁט וְעַל הַקֶּנֶה וְעַל רוֹב אֶחָד בְּעוֹף וְעַל רוֹב שְׁנַיִם בַּבְּהֵמָה

(6) ר' יוסף בכור שור דברים י"ב:כ"א

כַּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ – תַּעֲשֶׂה הַזְבִּיחָה,

רִמָּז לְהִילָכוֹת שְׁחִיטָה, שֶׁהִיא, דְּרָסָה, חֲלָדָה, הִגְרָמָה, וְעִיקוּר, רוֹב אֶחָד בְּעוֹף, וְרוֹב שְׁנַיִם בַּבְּהֵמָה

כאשר

(7) שמות פרק כ, ב"ד

אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֹא יִהְיֶה-לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פָּנָי: לֹא תַעֲשֶׂה-לְךָ פֶסֶל וְכָל-תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ: לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא פֶקֶד עֹון אָבוֹת עַל-בָּנִים וְעַל-שְׁלִשִׁים וְעַל-רִבְעִים לְשֹׁנָאִי: וְעַשֵּׂה חֶסֶד לְאֻלָּפִים לְאֹהֲבֵי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתַי: לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא כִּי לֹא יִנָּקֶה ה' אֶת אֲשֶׁר-יִשָּׂא אֶת-שְׁמוֹ לְשׁוֹא:

זָכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקֹדֶשׁ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֵשִׂיתָ כָּל-מְלָאכָתְךָ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבְתָּ לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָּל-מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתְךָ עֲבָדְךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֵמָתְךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים עָשָׂה ה' אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל-כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֶׁהוּ: כִּכֹּר אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכּוּ יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: לֹא תִרְצַח לֹא תִנָּאֵף לֹא תִגְנֹב לֹא-תַעֲנֶה בְרֵעֶךָ עַד שֹׁקֶר: לֹא תַחֲמוֹד בֵּית רֵעֶךָ לֹא-תַחֲמוֹד אִשְׁתִּי רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ:

(8) דברים פרק ה, ו"ח

אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֹא יִהְיֶה-לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פָּנָי: לֹא-תַעֲשֶׂה-לְךָ פֶסֶל כָּל-תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ: לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא פֶקֶד עֹון אָבוֹת עַל-בָּנִים וְעַל-שְׁלִשִׁים וְעַל-רִבְעִים לְשֹׁנָאִי: וְעַשֵּׂה חֶסֶד לְאֻלָּפִים לְאֹהֲבֵי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתַי: לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא כִּי לֹא יִנָּקֶה ה' אֶת אֲשֶׁר-יִשָּׂא אֶת-שְׁמוֹ לְשׁוֹא: שָׁמוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקֹדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֵשִׂיתָ כָּל-מְלָאכָתְךָ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבְתָּ לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל-מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתְךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וְשׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ וְכָל-בְּהֵמָתְךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ לְמַעַן יָנַח עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ כַּמּוֹךָ: וְזָכַרְתָּ כִּי-עֲבָד הָיִיתִי בָאָרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּצֵאֵנִי ה' אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבְיָד נְטוּיָה עַל-כֵּן צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת: כִּכֹּר אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ לְמַעַן יֵאָרְכּוּ יָמֶיךָ וְלִמְעַן יֵיטֵב לָךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: לֹא תִרְצַח וְלֹא תִנָּאֵף וְלֹא תִגְנֹב וְלֹא-תַעֲנֶה בְרֵעֶךָ עַד שׁוֹא: וְלֹא תַחֲמוֹד אִשְׁתִּי רֵעֶךָ וְלֹא תַחֲמוֹד בֵּית רֵעֶךָ שְׁדֹו וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ:

(9) ספורנו דברים ה' ו"ח

לְקֹדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה – בָּאוֹתוֹ הָאֵפוֹן שְׂצוֹן בְּמֶרֶה, כִּי אָמְנָם כְּשֶׁצִּוּ שֵׁם עַל הַשַּׁבָּת, הוֹדִיעַ שֶׁלֹּא יִסְפִּיק לוֹ שֶׁתִּקְדְּשֶׁהוּ בְּמֵה שֶׁתִּשְׁבֹּת בּוֹ מִמְּלָאכָה, אֲבָל שֶׁתַּעֲסֹק בּוֹ בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, כְּאִמְרוֹ וְהִישָׁר בְּעֵינֵי תַעֲשֶׂה וְהִאֲזִינָה לְמִצְוֹתָיו.

(10) ר' ש ריגיו דברים ה' ט"ו

כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ – אף שמשקול הדעת חייב האדם בכבוד אביו ואמו, זה לא יהיה אלא בבחינת הטובות שעשו אבותיו עמו, שבעבור כן הדעת מכריעתו לכבדם, ואם ירצה האדם לקיים מצוה זו משקול דעתו, לא יקיימנה רק כאשר חי חיים טובים, אבל בני עניים העטופים ברעב מנעוריהם, וכאשר גדלו שלחום אבותם מעל פניהם, ומתגוררים בארצות בחוסר כל, ובחורים מות מחיים, איזו טובה יכירו לאבותם יאמרו אבותינו להנאתם כווננו ואוי לנו כי ילדוננו, לכן צוה התורה כבד את אביך ואת אמך לא משקול דעתך, אלא בעבור שצויתך לעשותה, כי היא מצוה ה' בדרך הקדש ואינה תלויה בדעת האדם:

(11) ר' דוד צבי הופמן דברים ה' י"א

כַּאֲשֶׁר צִוָּה גו' – הכוונה בין לפרטי המצוה שבתורה שבכתב ובין לפרטי המצוה שבתורה שבעל פה. על דרך זאת יש לפרש גם את ההוספה הזאת שבפסוק ט"ו. בשאר הדברות לא נכתבה הוספה זאת, מפני שנאמרו בלשון שלילה (לא...), ואין כאשר צוך הולם אותן יפה; אנכי, אינה מצוה, אלא הכרזה.

(12) במדבר פרק ב פסוק לג

וְהָלוֹיִם לֹא תִתְּקֹדּוּ בַתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת-מֹשֶׁה:

(13) במדבר פרק ב פסוק יז

וְנָסַע אֶל-מִוֶּעַד מַחֲנֶה הָלוֹיִם בַּתּוֹךְ הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר יַחֲנוּ בֵּן יִפְעוֹ אִישׁ עַל-יָדוֹ לְדָגְלִיהֶם:

(14) ר' יוסף בכור שור ויקרא י"ז:א

כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו – כלומר: מפני שני טעמים אני אוסרו: אחת שהוא נפש ואין הגון לאוכלו, ועוד שאני נתתיו {לכם על המזבח}. נמצא בבהמה הנקרבת שני טעמים, ובחיה ובעוף מפני שהוא נפש. ולכך הדם הוא אסור מכל בהמה, חיה, ועוף, אבל איסור חלב אינו אלא מפני שהוא נקרב, ולכך אינו נוהג אלא בנקרבת. ושניהם איסור קדושה שקדושתן אוסרתן, ולא כשאר איסורין שהם משוקצים וטמאים. ולפיכך בהמה נקרבת – דבר ידוע שדמה אסור, שהרי דמה ראוי ליזרק על גבי המזבח, ואינו צריך היכר אחר, וכתוב: על הארץ תשפכו. אבל אותו של חיה ועוף שאינו נזרק – הטעינו הכתוב כיסוי, להיות היכר שהוא אסור.

(15) ספר המצוות לרס"ג

את ה' אלקיך תירא, ואותו תעבוד בתפלה, ערב, ובקר יחדוהו, באות, וטוטפת לתהלה:
...קדש ראשית גזן, ומתנות זבחך ארבע, הלכות שחיטה תחקור כדת, ולכסות דם הנובע:
...טורף אבר מן החי, וגיד הנשה, נבלה, וטרפה, חלב, ודם, על הדם לא תאכלו, ובשר בחלב, אתו ואת בנו בהתיחדם:

(16) ויקרא פרק יא, מו-מו

זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל נפש השדצת על הארץ:
להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל:

(17) רמב"ן דברים י"ב:כ"א

וטעם וזבחת כאשר צויתך – על דעת רבותינו: כאשר צויתך – על פה מהלכה למשה מסיני, מלמד שנצטוו משה על הושט ועל הקנה ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה. ודע כי שחיטה בלשון הקודש הוא הכורת סימני הצואר, ואל תחוש בעבור שאמר: וישחטם במדבר, כי היא מליצה שזבח אותם כצאן. והנה צוה בקרבנות ושחט, ושחטו שהוא בסימני הצואר. והנה מתחלה צוה שיהיה כל מה שהם אוכלים שלמים, והם שחוטים כמשפט הקרבנות, ועתה כשבא להתיר בשר החולין אמר: וזבחת מבקרך ומצאנך כאשר צויתך בהיותם קרבנות. ותאכל אותם חולין בכל תאות נפשך – שיתירם חולין בכל מקום, ובלבד שיהיו זבוחים כאשר צוה מתחלה בהיותם כולם קרבנות. וזהו פשוטו של מקרא זה על הנכון, ושמא גם רבותינו נתכוננו לזה, שאמרו בסיפרי: כאשר צויתך – מה קדשים בשחיטה אף חולין בשחיטה. והנה מצות השחיטה מפורשת בכאן, ומבוארת מדברי רבותינו בקבלה.

(18) רמב"ן בראשית א:כט

הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע - לא הרשה לאדם ולאשתו להמית בריה ולאכול בשר, אך כל ירק עשב יאכלו יחדיו כלם, וכשבאו בני נח התיר להם בשר, שנאמר כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל. כירק עשב שהתירתי לאדם הראשון התירתי לכם את כל, לשון רש"י. וכן פירש הרב במסכת סנהדרין (נט: ד"ה לא הותר) ולכל חית הארץ, לכם ולחיות נתתי העשבים ואת האילנות ואת כל ירק עשב לאכלה. ואם כך יהיה פירוש את כל ירק עשב לאכלה - ואת כל ירק עשב:

ואינו כן, אבל נתן לאדם ולאשתו כל עשב זרע זרע וכל פרי עץ. ולחית הארץ ולעוף השמים נתן כל ירק עשב, לא פרי העץ ולא הזרעים. ואין מאכלם יחד כלם בשוה, אך הבשר לא הורשו בו עד בני נח כדעת רבותינו. והוא פשוטו של מקרא:

והיה זה, מפני שבעלי נפש התנועה יש להם קצת מעלה בנפשם, נדמו בה לבעלי הנפש המשכלת, ויש להם בחירה בטובתם ומזוניהם, ויברחו מן הצער והמיתה. והכתוב אומר מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ:

וכאשר חטאו, והשחית כל בשר את דרכו על הארץ, ונגזר שימותו במבול, ובעבור נח הציל מהם לקיום המין, נתן להם רשות לשחוט ולאכול, כי קיומם בעבורו:

ועם כל זה לא נתן להם הרשות בנפש ואסר להם אבר מן החי. והוסיף לנו במצות לאסור כל דם, מפני שהוא מעמד לנפש, כדכתיב כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא ואמר לבני ישראל דם כל בשר לא תאכלו כי נפש כל בשר דמו הוא, כי התיר הגוף בחי שאינו מדבר אחר המיתה, לא הנפש עצמה. **וזה טעם השחיטה**, ומה שאמרו **צער בעלי חיים דאורייתא**. וזו ברכתנו שמברך **אשר קדשנו במצותיו וצונו על השחיטה**. ועוד אדבר בענין המצוה בדם בהגיעי שם (ויקרא יז - יד), אם גומר השם עלי:

(19) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קמו

והמצוה הקמ"ו היא שצונו לשחוט בהמה חיה ועוף ואחר יאכל בשרן ושלא יהיה להן התר אלא בשחיטה לבד. והוא אמרו יתעלה (ראה יב) וזבחתי מבקר ומצאנך כאשר צויתך. ולשון ספרי וזבחתי מה מוקדשין בשחיטה אף חולין בשחיטה כאשר צויתך מלמד שנצטוו משה על הושט ועל הקנה ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה. וכבר התבאר משפטי מצוה זו וכל דקדוקיה במסכתא המחוברת לה כלומר מסכת חולין:

(20) ראב"ד מצוות עשה קמ"ו

לשחוט בהמה וכו'. א"א זו אין לו טעם. **ואולי לאו הבא מכלל עשה - עשה.**

(21) תשובות ר"י קארו על סה"מ

קמו לשחוט בהמה חיה ועוף: כתב הראב"ד ז"ל אין לו טעם ואולי לאו הבא מכלל עשה עשה עכ"ל. נראה שטעמו מפני שאין זו מצוה מחוייבת שאם ירצה שלא לאכול בשר או אם ירצה שלא לשחוט הוא בעצמו רשאי אבל הוא לאו הבא מכלל עשה לא תאכל אבר מן החי ולא נבלה הא שחטה אכול. וי"ל לדעת רבינו שהיא עשה למי שירצה לאכול בשר שישחוט או ישחוט לו אחר:

(22) רמב"ם שחיטה – הקדמה

הלכות שחיטה

יש בכללן חמש מצוות, שלש מצוות עשה, ושתיים מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן: **א' לשחוט ואחר כך יאכל**, ב' שלא לשחוט אותו ואת בנו ביום אחד, ג' לכסות דם חיה ועוף, ד' שלא ליקח האם על הבנים, ה' לשלח האם אם לקחה על הבנים. וביאור מצוות אלו בפרקים אלו.

(23) רמב"ם שחיטה א:א

מצוות עשה שישחוט מי שרצה לאכול בשר בהמה חיה או עוף ואחר כך יאכל, שנאמר וזבחת מבקרך ומצאנך, ונאמר בבכור בעל מום אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל כן תאכלנו, הא למדת שחיה כבהמה לענין שחיטה. ובעוף הוא אומר אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו, מלמד ששפיכת דם העוף כשפיכת דם החיה:

(24) השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שורש א

ואם תאמר שראוי למנותן מצוה מפני שהערוב עצמו יקרא מצוה מדבריהם שהרי אנו מברכין עליו אקב"ו על מצות ערוב וכן נטילת הידים, תדע ותשכיל שאין זה אצל בעל ההלכות מצוה שתמנה לפי שאין אדם מצווה לעשות הערוב או שלא לעשותו ואינו כלל בקום עשה. וכן נטילת הידים אין מצותה בחיוב כלל ולא הטילו חכמים על האדם שיטול ידיו כלל ולאכול והנוטל ידיו עשרה פעמים ביום ואוכל אין לזה מצוה יותר מזה. אבל אלו היתר האיסור הן. דומה למצות השחיטה שתקנו בה נמי (פס' ז ב) וצונו על השחיטה ודקדקו בה לימא לשחוט לא סגיא דלא שחיט. ואלו וכיוצא בהן לאו הבא מכלל עשה ועיקרן הוא הלאו שנאמר בהן

(25) ספר החינוך מצוה תנא

מצות שחיטה

שכל מי שירצה לאכול בשר בהמה חיה או עוף שישחוט אותם תחלה כראוי ולא יהיה לו היתר אלא בזביחה, ועל זה נאמר, וזבחתי מבקר ומצאנך וגו' כאשר צויתך וגו'. ולשון ספרי [כאן], **מה מוקדשים בשחיטה** אף חולין, **כאשר צויתך, מלמד שנצטוו משה רבנו על הושט ועל הגררת, ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה**. פירוש, לא שיהיה כן במשמע הכתוב, אלא שהציווי הזה באה הקבלה עליו שהיה כן שנצטוו בכל ענין השחיטה כמו שידוע לנו, בסכין ושיעור מקום השחיטה בושט ובקנה ושאר הענינים.

ואף על פי שלא הזכיר הכתוב רק בקר וצאן, ידענו שהחיה בכלל בהמה שהכתוב הקישון, דכתיב בפסולי המוקדשין, אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל כן תאכלנו. והעוף גם כן צריך שחיטה דאיתקש לבהמה דכתיב זאת תורת הבהמה והעוף, אלא שחכמים דקדקו והקבלה שמסייעת דמכיון שהטילו הכתוב לעוף בין בהמה שצריכה שחיטה לדגים שאין בהם שחיטה, דכתיב זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים, שבשחיטת סימן אחד די לו. ומהיכן למדו לומר שאין שחיטה בדגים, דכתיב בהו אם את כל דגי הים יאסף להם, באסיפה בעלמא, בין שהם נאספים חיים או אפילו מתים. וכן כל מין חגב אין לו שחיטה, שבהן כתיב גם כן לשון אסיפה כמו בדגים, דכתיב אוסף החסיל, ועוד דבתר דגים אדכרינהו קרא בסוף סדר ביום השמיני, שנאמר זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים, אלו דגים, ולכל נפש השורצת על הארץ, אלו חגבים, ועוד דקשקשין אית להו בגופן כדגים.

כבר כתבתי בסוף סדר צו באיסור דם בסימן קמ"ח ובראש אחרי מות עשה דכסוי הדם בסימן קפ"ה בענין הרחקה שהרחיקה ממנו התורה דם כל בשר מה שידעת. **ואומר גם כן על צד הפשט כי מצות השחיטה היא מאותו הטעם**, לפי שידוע כי מן הצואר יצא דם הגוף יותר מבשאר מקומות הגוף, ולכן נצטוינו לשחטו משם טרם שנאכלהו, כי משם יצא כל דמו ולא נאכל הנפש עם הבשר. ועוד נאמר בטעם השחיטה מן הצואר ובסכין בדוק, כדי שלא נצער בעלי החיים יותר מדאי, כי התורה התירן לאדם למעלתו ליזון מהם ולכל צרכיו, לא לצערן חנם, וכבר דברו חכמים הרבה באיסור **צער בעלי חיים** בבבא מציעא ובשבת אם הוא אסור דאוריתא, והעלו לפי הדומה שאסור מדאוריתא.

(26) ספר מצוות גדול עשין רמזי מצוות עשה

אלו הם מצוות עשה של הכשר מאכלות:

(נט) לבדוק בסימני בהמה וחיה שנאמר זאת הבהמה אשר תאכלו וגומר ונאמר והבדלתם בין הבהמה וגומר: (סה"מ קמט, מאכלות אסורות פ"א ה"א)

(ס) לבדוק בסימני העוף עד שיבדיל בין טמא לטהור שנאמר כל צפור טהורה תאכלו: (סה"מ קנ, מאכלות אסורות פ"א ה"א)

(סא) לבדוק בסימני חגבים עד שידע הטמא מן הטהור שנאמר אשר לו כרעים ממעל לדגליו: (סה"מ קנא, מאכלות אסורות פ"א ה"א)

(סב) לבדוק בסימני הדגים עד שידע הטמא מן הטהור שנאמר את זה תאכלו [וגומר] ועוד נאמר להבדיל בין הטמא ובין הטהור: (סה"מ קנב, מאכלות אסורות פ"א ה"א)

(סג) שישחוט מי שירצה לאכול בהמה חיה או עוף **כהלכותיו** ואחר כך יאכל שנאמר וזבחתי מבקרך

ומצאנך כאשר צויתך. שם בארנו הלכות שחיטה. ודין בדיקת טריפות הריאה ושאר טריפות אף על

פי שצריך אזהרת טריפות הריאה בספר מצוות לא תעשה (קלד): (סה"מ קמו, שחיטה פ"א ה"א)

(סד) לכסות דם שחיטת העוף וחיה הנאכלים שנאמר (ויקרא יז, יג) חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו

וכסהו בעפר: (סה"מ קמז, שחיטה פ"ד ה"א)

(סה) לשלח את הקן שנאמר (דברים כב, ז) שלח שלח את האם וגומר: (סה"מ קיח, שחיטה פ"ג הל' א ב)

(27) טור יורה דעה א

תניא וזבחתי מבקרך ומצאנך כאשר צויתך מלמד שנצטוו משה על פה בהלכות שחיטה והנני מסדר הלכותיהן

(28) ערוך השולחן יורה דעה א'

(הקדמה) מצוות שחיטה, ומי הם הכשרים לשחוט

א. שחיטה היא מצוות עשה. ואינה חיובית כשופר וסוכה ולולב, דאם אינו רוצה לאכול בשר – אין עליו

חיוב לשחוט. אלא שכל הרוצה לאכול בשר – מצוות עשה שישחוט ואחר כך יאכל, שנאמר: וזבחתי מבקרך

ומצאנך כאשר צויתך. וכן חיה שחיטתה מן התורה, שנאמר בבכור בעל מום: אך כאשר יאכל את העבי ואת האיל

– הא למדת שחיה כבהמה לעניין שחיטה (רמב"ם פרק ראשון (רמב"ם הלכות שחיטה א) וסמ"ג עשין

ס"ג). וכן עוף שחיטתו מן התורה, דכתיב: אשר יצוד ציד חיה או עוף ושפך את דמו – מלמד ששפיכת דם עוף

כשפיכת דם חיה (ספרי פרשת ראה). ותני בר קפרא: זאת תורת הבהמה ועוף לכל נפש החיה הרומשת במים –

הטיל הכתוב עוף בין בהמה לדגים. לחייבו בשני סימנים אי אפשר, שכבר הוקש לדגים, ודגים באסיפה

בעלמא ולא בשחיטה, דכתיב: אם את כל דגי הים יאסף להם. ולפוטרו בלא כלום אי אפשר, שכבר הוקש

לבהמה. הא כיצד? הכשירו בסימן אחר (חולין כז ב, ועיין כסף משנה ולחם משנה).

ב. כל דיני שחיטה נאמרו לו למשה רבינו בעל פה בסיני ככל תורה שבעל פה, דכתיב: וזבחתי מבקרך ומצאנך

כאשר צויתך. ומצוה היא תורה שבעל פה (רמב"ם שם). ותניא רבי אומר: וזבחתי כאשר צויתך – מלמד

שנצטוו משה על הוושט ועל הקנה, ועל רוב אחד בעוף, ועל רוב שנים בבהמה (חולין כח א). ויש רמז

לזה בתיבת כאשר: האל"ף הוא אחד בעוף, והשי"ן הוא שנים בבהמה, והרי"ש – רובו של אחד כמוהו.

וכאשר למפרע בראשי תיבות – הוה רובו של אחד כמוהו (תוספות).